

JEUGDCRIMINALITEIT

HET BELANG VAN VROEGTIJDIG INGRIJPEN

Tekst: Marianne Junger

Over de wijze waarop veiligheid moet worden bevorderd bestaan grote verschillen van mening. Desondanks groeit de steun voor het aanpakken van problemen achter de voordeur; aandacht voor de moeder-kindrelatie, de ontwikkeling van het kind en het aanpakken van onveilige thuissituaties zijn van groot belang als het gaat om het terugdringen van criminaliteit en een veiliger maatschappij.

Criminaliteit is een belangrijk probleem dat in elke samenleving voorkomt en dat in ernstige vormen een ondermijnend effect heeft op een gemeenschap. Daarom is het niet voor niets dat de politiek het er van rechts tot links over eens is dat de overheid een belangrijke verantwoordelijkheid heeft wat betreft het tegengaan van criminaliteit en het waarborgen van onze veiligheid.

Interessant is in dit verband het werk van de econoom James Heckman, winnaar van de Nobelprijs voor de Economie in het jaar 2000. Heckman was geïnteresseerd in de uitkomsten van maatschappelijke investeringen in menselijk kapitaal, zoals gezondheidszorg of onderwijs. Meer in het bijzonder wilde hij onderzoeken op welke leeftijd investeringen in menselijk kapitaal het meest renderen. Zijn hoofdvraag: 'Hebben vroege interventies meer zin – zijn ze kosteneffectiever – dan latere?' Voor zijn onderzoek vergeleek hij programma's voor moeders en kinderen vanaf de zwangerschap met programma's voor peuters en jonge kinderen en met de nascholing van schoolverlaters.

ONTWIKKELING SOCIALE EN COGNITIEVE VAARDIGHEDEN

Dit onderzoek laat zien dat hoe vroeger je in het leven van kinderen investeert, hoe groter de opbrengsten

zijn in termen van cognitieve en sociale vaardigheden die kinderen nodig hebben om in onze samenleving te functioneren.¹ Heckman geeft verschillende oorzaken aan om dit model te verklaren. Ten eerste vormen onze hersenen zich het snelst tijdens de zwangerschap en de jaren daarna. Daarbij is de kwaliteit van de omgeving van groot belang voor een goede ontwikkeling. Ten tweede ontplooiën vaardigheden zich stapsgewijs. Je moet kunnen lezen om school te kunnen doorlopen. Als een kind de eerste stappen in het leerproces mist, dan leidt dat tot een neerwaartse spiraal. Als alles goed gaat dan leidt dat tot een opwaartse spiraal. Ten derde zijn sociale en cognitieve aspecten afhankelijk van elkaar. Een kind moet leren om zich te concentreren, en moet met anderen leren omgaan. Heckman verzet zich tegen de eenzijdige aandacht voor de cognitieve ontwikkeling. Ook de 'zachte' vaardigheden, zoals zelfbeheersing, concentratievermogen en sociaal gedrag, zijn belangrijk in het leven. Beide dienen te worden ontwikkeld en zijn onderling afhankelijk. Ten slotte moeten veel vaardigheden worden ontwikkeld in de eerste levensjaren, daarna gaat dat moeizamer. Op basis van het model van Heckman lijkt het dat tot de leeftijd van 8 jaar mensen gemakkelijk leren, daarna wordt het moeilijker.

PROGRAMMA'S

Om wat voor investeringen in menselijk kapitaal kan het gaan? Ik geef hieronder twee bekende voorbeelden, maar er zijn er meer. Het eerste voorbeeld is het *Nurse-Family Partnership*. Dit programma is ontwikkeld in de VS maar er is een Nederlandse variant: *Voorzorg*. Het Nurse-Family Partnership is opgezet voor vrouwen in achterstandssituaties. Het programma start tijdens de zwangerschap van het eerste kind en gaat door

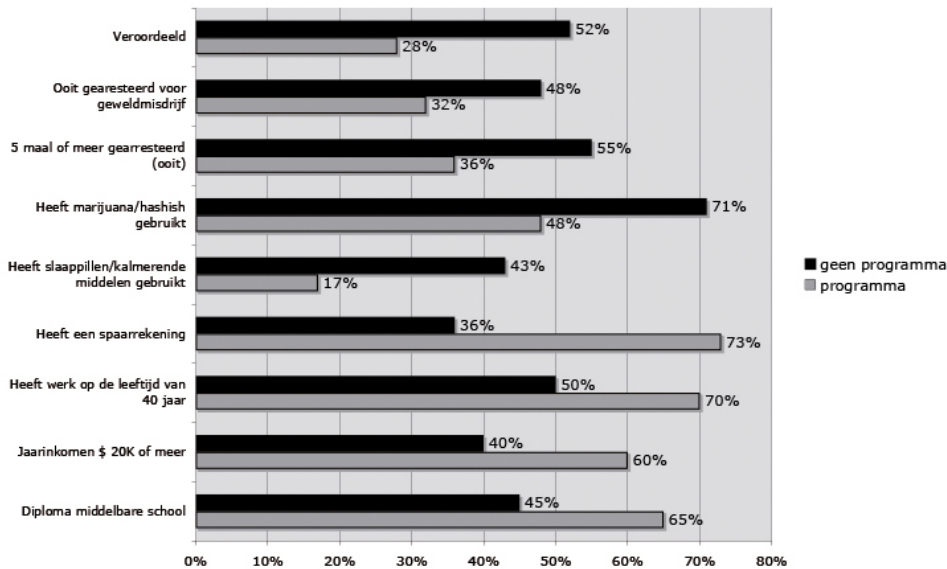
tot de baby 24 maanden oud is. Tijdens het programma leren de moeders om adequaat om te gaan met de zwangerschap en met de baby. Het doel is de bevordering van de gezondheid en de sociale ontwikkeling van moeder en kind.

Een ander voorbeeld van voorschoolse educatie is het programma *Perry Preschool*. De deelnemers aan dit programma waren drie- en vierjarige kinderen van Afrikaans-Amerikaanse oorsprong uit achterstandsmilieus. De kinderen kregen les volgens het Perry-Preschoolmodel gedurende tweeënhalf uur per dag, vijf maal per week. Daarnaast werden er ook wekelijks huisbezoeken afgelegd. Dit is van groot belang en moet worden benadrukt omdat beleidsmakers in Nederland onder de naam *Kaleidoscoop*² slechts een deel van het Perry-Preschoolprogramma financieren, namelijk alleen het educatieve deel, maar het huisbezoek niet uitvoerden, met als gevolg dat ze de kans op succes op voorhand beperkten.

UITKOMSTEN

Waarom zijn deze programma's van belang in de context van veiligheid? Deze programma's hadden tal van positieve uitkomsten voor kinderen en soms ook voor de moeders. Er bleken ook relevante resultaten op het gebied van criminaliteit.

Bij het Nurse-family partnership was er op jonge leeftijd een afname van geregistreerde gevallen van verwaarlozing en kindermishandeling. Ook bleek dat de kinderen die deelnamen aan het programma minder vaak waren gearresteerd, minder vaak waren veroordeeld, minder vaak wegliepen van huis, minder rookten, minder alcohol dronken en minder drugsproblemen hadden. Ook bleken de moeders die hadden deelgenomen aan het programma minder vaak gearresteerd te worden.

FIGUUR 1

De Perry Preschool studie: belangrijkste bevindingen op de leeftijd van 40 jaar.

Bron: Schweinhart, Lawrence J. (2003, April 26). *Benefits, costs, and explanation of the high/ scope Perry Preschool program.*

Ook het Perry-Preschoolprogramma had brede positieve uitkomsten voor de deelnemende kinderen. Met 40 jaar functioneerden de ‘projectkinderen’ op vele terreinen beter dan de controlegroep (figuur 1).

Recent onderzoek laat zien dat ook in een ontwikkelingsland zoals Jamaica een stimuleringsprogramma in de vroege jeugd verschillende positieve gevolgen voor de lange termijn heeft. Kinderen in het stimuleringsprogramma rapporteerden minder betrokkenheid bij vechtpartijen en bij ernstig gewelddadig gedrag dan deelnemers uit de controlegroep. Ze hadden als volwassene ook een hoger IQ, een hoger opleidingsniveau, een betere algemene ontwikkeling en waren minder vaak depressief. Na twintig jaar verdienden de kinderen in de interventiegroep 25 procent meer dan die van de controlegroep.

KOSTENEFFECTIVITEIT

Het *Washington State Institute for Public Policy* maakt analyses van beleid en rapporteert daarover op internet. Uit hun evaluatie blijkt dat de Nurse-Family Partnership \$9,600 per kind kost en dat de opbrengsten \$13,181 per kind zijn. Daaruit blijkt dat deze interventie kosteneffectief is. Ook het Perry-Preschoolprogramma was economisch gezien een kosteneffectief project. In het algemeen is voorschool-

se educatie volgens het Washington State Institute kosteneffectief: de kosten zijn: \$7.523, de baten zijn geschat op \$14.934.

VROEG BEGINNEN

Interessant is dat, zoals hierboven werd vermeld, er sinds enkele jaren een Nederlandse variant van het Nurse-Family Partnership is: VoorZorg.³ De eerste resultaten van VoorZorg zijn positief: zo roken de VoorZorg-moeders minder dan moeders in een controlegroep en geven zij vaker borstvoeding. Ook zijn de VoorZorg-moeders minder vaak slachtoffer en/of dader van huiselijk en seksueel geweld. Dit alles geeft steun aan de hypothese dat dankzij VoorZorg er straks ook minder criminaliteit zal zijn onder de

Foto: Archief Marianne Junger

Marianne Junger is hoogleraar Studies Maatschappelijke Veiligheid aan de Universiteit Twente.

kinderen die in het Voorzorgprogramma terechtkwamen.

Een belangrijke conclusie op basis van het onderzoek naar deze en gelijksoortige programma's is dat als je vroeg begint met beleid, met interventies, je daar jaren later nog positieve effecten van ziet en dat die effecten ook in de volle breedte waarneembaar zijn: in termen van beter gedrag, betere economische vooruitzichten, minder mentale gezondheidsproblemen en een betere fysieke gezondheid (want minder middelengebruik).

WEINIG EFFECT

Beleid zonder wetenschappelijke basis is echter riskant. Zo hebben in de VS het kostbare project *DARE* en het programma *Scared Straight* laten zien dat ze wel een goed gevoel kunnen geven bij het publiek en beleidsmakers, maar falen als het gaat om het bereiken van het gewenste resultaat. Het *DARE*-project geeft voorlichting aan jongere kinderen over de gevolgen van drugsgebruik, zonder enig aantoonbaar effect na tien jaar. Het *Scare-Straight*project laat jongeren een ‘angstig en shockerend’ bezoek brengen aan de gevangenis, maar met een averechts effect. Want zij recidiveerden juist vaker dan de jongeren die het programma niet volgden. Helaas moet ook worden vastgesteld dat de meeste justitiële interventies geen blijvend effect hebben op gedrag. Er zijn natuurlijk allerlei redenen om sancties op te leggen, maar de gedachte dat die leiden tot beter gedrag blijkt een illusie.

SUCCES VROEGTIJDIGE INTERVENTIES

Samenvattend: interventies op jonge leeftijd voor moeder en kind kunnen langdurige effecten hebben. Ze leiden tot minder criminaliteit maar ook tot betere prestaties op het gebied van onderwijs, economische participatie en gezondheid.

Meer weten over vroegtijdige interventies: zie www.excellence-earlychildhood.ca/home.asp

- 1 jenni.uchicago.edu/papers/Heckman_Science_v312_2006.pdf
- 2 www.nji.nl/nl/Kennis/Projecten/Projecten-Kaleidoscoop
- 3 www.voorzorg.info/smartsite.dws?id=32748